بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/229
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތްތައް: 1. އުސާމަތު އަބްދުލްޙަންނާން، އިޒިޔާ / އދ. މާމިގިލި
  2. ނިޔުމާ އަބްދުލްޙަންނާން، އިޒިޔާ / އދ. މާމިގިލި
  3. އިބްރާހީމް ދާވޫދު، ސަނީސައިޑް / އދ. މާމިގިލި
- އިސްތިއުނާފު ބައްދަލުވި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: މަސްތުވާތަކެތި މުދަލާއި ގުޅުންހުރި ކުށުގެ އަދި ބޭނުންކުރުމުގެ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢުއްދީން ޖާބިރު
ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ނިމުނު ތާރީޚު: 26 ރަޖަބު 1443 / 27 ފެބުރުއަރީ 2022

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

09 ޝަޢުބާން 1440

14 އޭޕްރީލް 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 2340/Cv-C/2016
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: މަސައްކަތްތަކާއި މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު ހޯދުމަށް އުފުލި ދަޢުވާގެ މައްސަލަ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 30 އޮކްޓޫބަރު 2016
- ނިމުނު ތާރީޚު: 05 ޖުލައި 2017

މަދަނީ- މަސައްކަތްތަކާއި މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު ހޯދުން- ދިނަ ދުވަސް ފާއިތުވި ފަހުން ދަޢުވާކުރުން-

- **ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު ހުސައިން ޖަލާލީއާގެ ރައުޔު:** (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު އާއި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ތާއީދުކުރައްވާ.)

ތަޢާރުފު

1. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި އދ. މާމިގިލި/ އިބްރާހިމް، އަބްދުލްހަންނާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައްސަލަ މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/395 ޤަޟިއްޔާއިން ބަލަމުންދަނިކޮށް އަބްދުލްހަންނާން އިބްރާހީމް 28 ޖޫން 2018 ގައި ނިޔާވެފައިވާ ކަމަށް އަބްދުލްހަންނާން އިބްރާހީމްގެ ވާރިސުންގެ ފަރާތުން 20 މާރިޗް 2019 ގައި މިކޯޓަށް އަންގާފައިވާތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 52 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން 21 މާރިޗް 2019 ގައި އެ ޤަޟިއްޔާގެ ދައުވާ ފޫހި ބާޠިލު ކުރެވިފައިވެއެވެ.

2. މި ކޯޓުގެ މި ޤަޟިއްޔާ (ނަންބަރު 2019/HC-A/229 ޤަޟިއްޔާ) ގައި ބަލާފައި މިވާ މައްސަލައަކީ، އިސްވެބުނެވުނު ފަރާތުން މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/395 ޤަޟިއްޔާގެ ދައުވާ ފޫހި ބާޠިލު ކުރިފަހުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފު ކަމަށް ބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި އަބްދުލްހަންނާން އިބްރާހީމްގެ ވާރިސުން ކަމަށްވާ އދ. މާމިގިލި / އިބްރާހިމް، ޢާއިޝަތު އަބްދުލްހަންނާން އާއި އދ. މާމިގިލި / އިބްރާހިމް، ނިޢުމާ އަބްދުލްހަންނާން އަދި އދ. މާމިގިލި / ސަނިސަޔާ، އިބްރާހިމް ޝާފިޢު (މީގެ ފަހުން މި ރިޕޯޓުގައި "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތްތައް" މި ފަދައިން އިޝާރާތްކުރެވިފައިވާ) ގެ ފަރާތުން އަލުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލައިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، ރީތިރަށް ރިސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-276/2002) (މީގެ ފަހުން މި ރިޕޯޓުގައި "ރީތިރަށް ރިސޯޓް" މި ފަދައިން އިޝާރާތްކުރެވިފައިވާ) އެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުގައި ކުރި ދައުވާ

3. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި މިވާ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއަކީ، ރީތިރަށް ރިސޯޓުގެ ފަރާތުން ކ. މެދުފިނޮޅުގައި ހިންގާ، ވަން އެންޑް އޮންލީ ރީތިރަށް ރިސޯޓުގެ ކޯސްޓަލް ޕްރޮޓެކްޝަންގެ ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރުވުމަށްފަހު އެ މަސައްކަތްތަކުގެ އަގު ދީފައިނުވާ ކަމަށްބުނެ، އެ ފައިސާ ޝަރީޢަތް ދެކޮޅުވެރިޔާއިން ހޯދުމަށް އެދި އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން 30 އޮކްޓޫބަރު 2016 ގައި ރީތިރަށް ރިސޯޓުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމުން ބަލާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

4. މި ދައުވާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާ ކުރުމާ ހަމައަށް ބިލްތަކުން ނުދައްކާ ހުރި US$ 143,000.00 (އެއްލައްކަ ސާޅީސް ތިންހާސް ޑޮލަރު) އާއި ބިލްނުކުރެވި ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ލިބެންޖެހޭ US$ 2,509,825.38 (ދެމިލިއަން ފަސްލައްކަ ނުވަހާސް އަށްސަތޭކަ ފަންސަވީސް ޑޮލަރާއި ތިރީސްއަށް ސެންޓް ޑޮލަރު) އާ އެކު ޖުމްލަ US$ 2,652,825.38 (ދެމިލިއަން ހަލައްކަ ފަންސާސް ދެހާސް އަށްސަތޭކަ ފަންސަވީސް ޑޮލަރާއި ތިރީސްއަށް ސެންޓް ޑޮލަރު) ޝަރީޢަތް ދެކޮޅުވެރިޔާއިން އެއްފަހަރާ ނަގައިދިނުމަށެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމިގޮތް:

5. އެ ޤަޟިއްޔާގައި ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމް ކޮށްފައިވަނީ؛

"ދެންނެވި، ބެންކިދިތަ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުކުމުން، ހދ. ގާމިގިރި / އިބަލީ، އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމް(އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A030936)ގެ ފަރާތުން ރީތިރަށް ރިސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-276/2002) މައްޗަށް ދައުވާކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ މި މައްސަލާގައި، ރީތިރަށް ރިސޯޓުގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ބުނުމުގައި ކޮށްފައިވާ ސޮއި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތާއި އެމަސައްކަތަކަށް ބަޔާންކޮށްގެން ދައުވާކުރާ އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްއަށް މަދަނީ މިންގަނޑުގެ ވަރަށް ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ކުރާ މަސައްކަތަކާއި ގުޅިގެން އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި، އެމަސައްކަތްތަކުގެ އަގު ނުލިބި ތިބިކަމަށް ހެކި މަސައްކަތްތަކާ ފަރާތުން

އިންޝޫރެންސް ނުވަތަ ބިލު ހުރަހެޅުމަކީ މަސައްކަތްކުރި ކަމަށްބުނާ ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން މި މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ދަޢުވާ އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ޖިނާޔާއެއް ކުރިގައިވަނީ، މިބާވަތުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ދަޢުވާ ކުރަންޖެހޭ މުއްދަތާބެހޭ ދިރާސާގެ ޤަވާއިދުތަކުގައި އަމަލުކުރާގޮތްތަކަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކުގެ ޤާނޫނު) 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ބައެއްގެ ޙިއްޞާދާރަކު، އެ ބައެއްގެ ހުރިހާ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް 12 (ބާރަ) އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ފާއިތުވެފައިވާކަމަށްވާނަމަ، މިހާރު މި ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު ދަޢުވާކުރާ ދިހ. ގާމިދި / އިބޮލީ، އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްއަށް ލިބިގެން ނުވާކަމަށް ބުނެވިފައިވެ." މި ފަދައިންނެވެ.

ޙުކުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ސިވިލް ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތައް:

6. ޙުކުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވަނީ މައިގަނޑު ގޮތުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ މައްޗަށެވެ؛

6.1 ރިޕޯޓް ރިސާޗްގައި އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ކޯރުފައިވާ މަސައްކަތްކުރައްވައި އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ދާރުގައި ކޯރުފައިވާ ސިފަ ރިޕޯޓް ރިސާޗްގެ ފަރާތުން އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމާ މަސައްކަތްކުރާ ބަދަލުދޭންޖެހޭކަން ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާކަމަށް.[1]

6.2 ކުރީ މަސައްކަތްކުރެއްވި ދެވޭން އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި، އުޖޫރަކަމުގެ އަދަ ނުވަތަ އުޖޫރަ ކުރިމަތިލައި މަސައްކަތްކުރި ފަރާތަކަށް އިންޝޫރެންސް ނުވަތަ ބިލު ހުރަހެޅުމަކީ މަސައްކަތްކުރި

[1] ދަޢުވާ ސާބިތުކުރަންޖެހޭކަމަށް އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބޮޑުގައި ޙުކުމަށް ޖަހައިމު އިބްރާހީމް އަދި އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ އެއްބަސްވުމާއި ... [remainder of footnote illegible at this resolution]

ކަމަށްބުނާ ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން މި މައްސަލައިގައި ދައުވާކުރާ ޢަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ޖިންސާގައި ވާކަމުގައްކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ނަންބަރު 001/2016 އިންވޮއިސް އަށް ބަލާއިރު، އެއިންވޮއިސް އަކީ މަސައްކަތެއްކޮށްދިނި ކަމަށްބުނާ ތާރީޚަށް ފުރި 12 (ބާރަ) އަހަރު ފަހުން ލިޔެ ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އިންވޮއިސް އެއްކަމުން އެނގެން އޮންނާތީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ހައްޤު އޮތްނަމަ ބަހުން ހުކުމަކު އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް 12 (ބާރަ) އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ފާއިތުވެފައިވާ ކަމަށްބަލައި މި ދައުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމަކަށް ލިބިގެން ނުވާކަމަށް ދެކޭ ކަމަށް.[2]

އިސްތިއުނާފު ނިމުނުގޮތް:

7. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ދަޢުވާއާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެދަޢުވާއާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެފަރާތުން އަންނަނިވި 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

7.1 މަސައްކަތްކުރި ހުރިހާ ތަފްޞީލުގެ އަދި ޑިޓެއިލްޑް ޝީޓް ކޮސްޓިންގ ކޮސްޓިންގައި ރިޕޯޓް (ދިއްޔު ދެއްކެވޭ ވެސް އެކުލަވާ ދޮކިޔުމަންޓް) ރިޕޯޓް ކޮސްޓިންގައި ކުރީ އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމް ކަމަށްވާއިރު އެކަން ސާބިތުކޮށް ދިނުމަށް ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި އެކުލަވާ ޤަރީނާތަކަށް އެއްވެސް މިންވަރަކަށް މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ޝަރީޢަތުން ރިޢާޔަތް ކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

---

[2] މިފަދައިން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މި މައްސަލައިގެ ޖަވާބު، މަސައްކަތްކޮށްދިނިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚާއި ޖަވާބުން ބަލައި އަދުލުވެރިކަމުގެ މައްސަލަ ބޭރުވެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 96/10 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބެލުމުން ކުންފުނި ފިނިޔައިވެއްޖެ ކުންފުނިތަކާއި އެ ކުންފުނިތަކުގެ ހިސާބުތައް އެކުލަވާ ލިޔުންތައް، އެ ހިސާބުތައް ތައްޔާރުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 03 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަލަހައްޓަންވާނެކަމަށް ބާރުއަޅާފައިވާތީ އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައެވެ.

7.2 މަދަނީ ޙައްޤުތަކަށް ޙުކުމުގައި ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާ ނުކުރެވިއްޖެނަމަ އެ ޙައްޤު ގެއްލިގެންދާގޮތަށް އެއްވެސް ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ޝަރުޢީ އުސޫލެއް ޙަޤީޤަތުގައި ޤާއިމްވެފައި ނެތީސް އަދި މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި މަޞްލަޙަތުތަކާގެ ޙުކުމަކުން ޙައްޤުތަކީ ޤާއިމްކޮށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނު އުސޫލުތަކާ ކަނޑައެޅިގެން ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ޤާޟީ އަމަލުކުރައްވައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

7.3 މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ހުރިހާ ރަޖިސްޓަރުކުރުމުގައި ކޯޓުތަކުން ޢަމަލުކުރާ އާންމު އުސޫލާ ކަނޑައެޅިގެން ޚިލާފަށް މި މައްސަލައިގައި އަމަލުކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

ހުށަހެޅި ހުކުމަކާއި ދެކޮޅަށް ފެނިގެންދާ އެއްވެސް މިންވަރަކަށް މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތް ކޮށްފައިނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

8. އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގައި މިވާ، މައްސަލާގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއަކީ، ރިޕަބްލިކް ބޭންކުގެ ކޮމާޝަލް ފޮރެކްސް ކާޑުގެ މުޢާމަލާތުތަކާއި ގުޅިގެން ބޭނުންކޮށްފައިވާ ކާޑެއް ނުވަތަ މުޢާމަލާތުތަކުގެ އަގު ލިބިފައިނުވާތީ ދީފައިވާ އަގު ފައިސާ ޝަރީޢަތުގެ ގޮތުން ކޮށްދިނުމަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެކެވެ. ދަޢުވާގައި އެދިފައިވަނީ އެޗްޑީއެފްސީއިން އިޖާރާގެ ގޮތުގައި މުޢާމަލާތްތަކުގެ އަގެއް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ ތެރެއިން ބާކީ މުޢާމަލާތްތަކުގެ އަގު ދިނުމަށްފަހު ބާކީވި މުޢާމަލާތަކަށް އަގު ލިބިފައިނުވާތީ، ނުލިބިވާ (ދުއިސައްތަ ފަސްދޮޅަސް ދެލައްކަ އަށްސަތޭކަ ފަންސަވީސް ޑޮލަރު ތިރީސް އަށް ސެންޓު) US$ 2,652,825.38 ދައްކަން ޖެހޭ ފައިސާ ދައްކަން ޝަރީޢަތުން ޙުކުމްކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ދަޢުވާއެކެވެ.

9. މި ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ހެކިތަކަކީ؛

-1 އެޗްޑީއެފްސީއާއި އިޖާރާގެ ނަމުގައި 10 ޖުލައި 2016 ވަނަ ދުވަހު ގެނެސްފައިވާ ނަންބަރު 001/2016 އިންވޮއިސްއެވެ.

-2 މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ގެ ސިވިލް ގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި ބަޔާން ބަޔާނެވެ.

3- ރީޖަނަލް ރިސޯޓުގައި އުފެދުމުން ހުރި ކަމަށްބުނާ ބައެއް މަސައްކަތްތަކުގެ ހުރުމުންތެއް.

4- އަދި ހުކުމުގެ ގޮތުގައި، މަސައްކަތްތަކުގެ އެޑްވާންސުން އިންޓެރިމް ކަން ސާބިތު ކޯޓުތަކުން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާ

އެޑްވާންސުން އިންޓެރިމް މުސާރައިގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި 18 މިލިއަނުގެ މަބްލަޣެވެ.

10. މި ބާރަށްކުރި އުޖޫރަ ހުށަހަޅާ މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ދަރުމަވެރިން ރިޢާޔަތްކުރައްވާކަމަށް

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

11. ސިވިލް ކޯޓުން ޖުމުލަކޮށް ވާސިލުވެވުނުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތްތަކުން

ފާހަގަކުރި އެ ހުކުމަކަށް ދަޢުވާކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތެވެ. އެގޮތުން ބަލާއިރު ދަޢުވާކުރުން

ދަޢުވާކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު؛

11.1 މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ދެ ފަރާތުގެ ކޮންޓްރެކްޓާއި ގުޅިގެން އެޑްވާންސުން

އިންޓެރިމް ފަރާތުން ރީޖަނަލް ރިސޯޓުގައި ކޮންޓްރެކްޓާ މަސައްކަތުގެ އަގުގެ ތެރެއިން ނުދިބިވާ

US$ 393,051.38 (ތިންލައްކަ ނުވަދިހަ ތިންހާސް ފަންސާސް އެކެއް ޑޮލަރާއި ތިރީސް އަށް

ސެންޓް ޖުމްލަ) ކޮށްދޭން އަދި ހުކުމުގެ ގޮތުގައި ދަޢުވާލިބިގެންވާ އަދި ހުކުމުގެ ގޮތުގައި އެ އިންތިހާއިސްގައި

ކޮށްދޭން އެދިފައިވާ US$ 2,652,825.38 (ދެމިލިއަން ހަލައްކަ ފަންސާސް ދެހާސް އަށްސަތޭކަ

ފަންސަވީސް ޑޮލަރާއި ތިރީސް އަށް ސެންޓް ޖުމްލަ) ކަން އެނގެން އޮންނާތީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ

ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ދެ ފަރާތާއި މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007

ދެ ފަރާތާ އަދި އެއް ހުކުމެއްގެ މައްސަލަ ބަލާފައިވާ ދެ ފަރާތާ ދެމެދުގައި އެނގެން

އޮންނަކަމަށް؛

11.2 ރީޖަނަލް ރިސޯޓުގައި ކޮންސްޓްރަކްޝަންގެ އެންމެހައި މަސައްކަތްތައް، ރެފަރެންސާއި ތަރިކާގެ

މަސައްކަތްތަކާއި އަދި އެހެން މަސައްކަތާ ހުރިހާ ކުރަންޖެހުނު ހުރިހާ މަސައްކަތްތައް ކުރި

އެޑްވާންސުން އިންޓެރިމް ފަރާތުންކަން ސާބިތުކުރަމުންދާއިރު އެޑްވާންސުން އިންޓެރިމްގެ

ބެލުމުގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރި ކަމަށްބުނާ ގިނަ ބާރަކު ހުކުމުގެ ގޮތުގައި ހުކުމެއް ނަގަވާފައި ހުކުމެއް

ހެކިން ހާޒިރުކުރުމަށް 02 (ދޭއް) ފުރުޞަތު ޝަރީޢަތުން ދެވިފައި ވީ ނަމަވެސް އެފަރާތުން ހާޒިރު ކުރެވުނީ އެންމެ ހެކިބަހެއްކަމަށާއި، އެއްވެސް ހެކިބަހެއް ހާޒިރުކުރެވިފައި ނުވާކަމަށާއި ހެކިބަހެއްގެ ޖުމްލަގައި ހާޒިރުކުރި ޝަހީމް އިބްރާހީމްގެ ހެކި ބަހަށް ބަލާއިރު، އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމާ މަސައްކަތު ބަހާލުކުރި އަސްކަރު ކިޔާ މިހާރުކަމަށާއި، ކަނޑައެޅިގެން ރިޕޯޓް ރިސޯޓުގެ ފާޠުމާން މަސައްކަތު ބަހާލުކުރިކަން އެނގިފައިނުވާކަމަށާއި، އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމާއި ރިޕޯޓް ރިސޯޓާއި ދެމެދު އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއް ހިންގިފައިވާކަމަށް ހިނގާފައިވާ ކަމުގެ ސާބިތުކަމެއް ކުރިމަތިވާކަމަށާއި، އަދި މިކަމުގެ ތަޙުޤީޤު ހިނގައިދިޔަ ކަމުގެ ތަފާސީލުތަކުގައިވާ މަސައްކަތު ކުރި ޝަރީޢަތް ނަންގަވާކަން ބޭނުފުޅު ފާޑުކިޔުމަށް، ދައުލަތުގެ ފާރާތުން ސިފާ މަސައްކަތު ބަހާލުކުރަމުން ރިޕޯޓް ރިސޯޓުގެ ފާޠުމާން ފުރުސަތު ލިބުނުކަން ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާކަމަށާއި؛

11.3 ޝަހީމް އިބްރާހީމްގެ ހެކިބަހުން ހުކުމެއް ހާޒިރު ކުރެވެނީ އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޓަރު ކުރިމަތީ ނުވާތީ އެ ހާޒިރު ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޝަނުގެ ތަޙުޤީޤަށް ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ހާޒިރުކުރެވިފައިވާ ހެކިބަހުން، ރިޕޯޓް ރިސޯޓުގެ ފާޠުމާން ފޮތް އެމަސައްކަތު ކުރަމުންދާ އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފާޠުމާން ކަމަށްފަހު ދެވަނަކޮށްފައިވާ ހެކިދޭން، އެ މަސައްކަތު ކުރާ އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފާޠުމާންކަން ސާބިތުކުރުމަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ޕްރޮސިކިއުޓަރުގެ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރީޢަތުން ފާޠުމާން ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ހެކިތަކަށް ވާކަމަށް ބަލާނެ ކަމެއް ނުކުރެވޭކަމަށް ކަމެއް ނުވާކަމަށް.

12. ސިފައިން ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ޝަރީޢަތުން ބަޔާންކުރި ކަމަކަށް އެ ފާޠުމާން ފާޑަކަށް ހިނގާފައިވާކަން އެނގޭން ސާބިތުވެ، އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފާޠުމާން ހެދި ހުރިހާ ފާޑަކުން ރިޕޯޓް ރިސޯޓުގައި އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފާޠުމާން މަސައްކަތު ކުރިކަން ސާބިތުކުރެވުނު. ރިޕޯޓް ރިސޯޓުގެ ފާޠުމާން ދަށު ކޯޓުގެ އަދި ހައިކޯޓުގައި ދައުލަތުފައިވާ ބަޔާނުތަކުގެ ބަދަލުކުރިފަސް ރިޕޯޓް ރިސޯޓުގައި އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފާޠުމާން މަސައްކަތު ކުރިކަމުގެ ބަދަލުގައި ފާޠުމާންފަސް އިއުތިރާފް ނުކުރާކަން އެނގެއެވެ. އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފާޠުމާން ހުކުމެއް ހޯދުމުގެ ބަދަލުފަސް ސާބިތުކުރެވުނުކަމަށް

އުދިގައިވަނީ ރީތިރަށް ރިސޯޓުގައި ޢަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން މަސައްކަތްކުރިކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ކަމަށްވާތީ މި ދަޢުވާގައި އެވިދޭ ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ސަބަބުތަކެއް ނެތްކަމަށް ދަޢުވާކުރީން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

13. އެހެންކަމުން، ދަޢުވާކަން ހުރަހެއް ހުށަހަޅާކަން ރިޢާޔަތްކޮށްދީފައިވާކަން އެނގެއެވެ. ހުރިކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ ގޮތް ހިފެހެއްޓި ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލެއް މިއަދުގެ ފާހަގަކޮށްފައިނުވެއެވެ.

މަސައްކަތް ބަރާބަރުކަން އެނގުން ނުވުން:

14. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [2021]SC 111 ޢުރީދޫ މޯލްޑިވްސް ޕަބްލިކް ލިމިޓެޑް ވ. އަމީން ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ގެ މައްސަލައިގައި ބަޔާންކުރެއްވި، މަސައްކަތްތަކުގެ ފައިސާ ކޮށްދޭން ކޮންޓްރެކްޓާ ދެފަރާތުގައި، މަސައްކަތް ނިމުނުކަން ނުވަތަ ނުނިމުނުކަން، ފައިސާ ދޭންޖެހޭ އެއްބަސްވުމުގައި ކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗެއް ބަލަންޖެހޭނީ ކޮން އުސޫލުން ކަމާއި، ނުވަތަ ބައެއް އެގްރީމެންޓްގެ ދަށުން ފައިސާގެ މިންވަރު ހަމަ ކަންކަން ކަނޑައެޅޭނީ ގޮތުގެ ރަނގަޅަށް ބެލުމަށް ނުފެންނަކަމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެ ދަޢުވާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

15. މި މައްސަލާގައި ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، ދައުވާގައި ބުނާ ފައިސާ ނަގައިދޭންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައެޅި މައިގަނޑު އެއް ސަބަބަކީ ރީތިރަށް ރިސޯޓުގައި ޢަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ކުރިއަށްގެންދިޔަ މަސައްކަތްތައް ސީދާ ރީތިރަށް ރިސޯޓުގެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ސާބިތުކޮށްދެވިފައި ނުވާތީއެވެ. އެ ނިންމުން ބިނާކުރި ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި މި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އެއްބަސްވުމެއް ހުރިކަން ސާބިތުކޮށްދެވިފައި ނުވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ވަކީލުން ހައިކޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކާބެހޭ ގާނޫނަށް ބެލިނަމަވެސް ވަކި ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފަ ހިނދަކު ކަންތައްކުރަންޖެހޭ ވަކި ގޮތަކަށް އުސޫލު ލާޒިމު އެއްޗެއް ނޫންކަމާއި ފުރިހަމަސުރު ބޮރީގެ މަސައްކަތް ނިމުނުދުވަސް ރިޕޯޓުގައި މަސައްކަތް ކުރި މީހާ އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމް ކަމަށާއި އަސްލާއި ރިޕޯޓާ ދޮގުކުރުމުގައި މަސައްކަތުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ތަފްސީލުތައް ހުރިނަމަ ނިމިފައިކަން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ބަޔާނުގައި މި ބާވަތުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ރިޕޯޓުތަކުގައި ކުރާގޮތުގެ މައްޗަށް ނަމަ، ރިޕޯޓުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގައި ފާހަގަ ކޮށްފައިވާ ނުކުތާ އެއްގައި ބެލުމަށްފަހު މައްސަލަ ކަމަށެވެ. އަދި މި މަސައްކަތް ހޯދައިދިނީ އެ ރިޕޯޓުގެ ކަންސަލްޓެންސީއެއް ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔަ ސ. ރަސްދޫ މުޙައްމަދު އަސްލަމް ގުޅުވިލާގެން ކަމަށާއި އެ މަސައްކަތް ކުރުމުގައި ފައިސާ ހޯދުމަށްޓަކައި ބިލު ހުށަހެޅުމާއި މި ހުރި ކަމެއް އޮޅި ރިޕޯޓަކަށް ކުރެވިގެން ކަމުގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެހިފައި ކަމަށާއި، މި މަސައްކަތް ބަދަލު ކުރުމުގައި ހުރިހާކަން ޖެހުނު ބިލް ދެކެންތިއްޔާ ފުރިހަމަ ފުރަތަމަ މަސައްކަތް ނުކޮ އެއީ ކަންސަލްޓެންސީގެ ނަމުގައި ކަމަށާއި، ނަމަވެސް ވަކި ހިސާބުކުރުން އެދިޔާގެ ބަދަލުގައި ސީދާ ރީޕީ ރަނގަޅު އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމްއާ މަސައްކަތް ބަލާފައިކަން އަދި ފައިސާ ވެސް ދޫކުރުން ދިޔައީ ސީދާ އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމަށް ކަމަށް ޝަރީޢަތުގައި ވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވާނެކަމެވެ.

17. މި މައްސަލާގައި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އޮތް އެއްބަސްވުމެއް ކޮށްކަމަކަށް ބަލަންޖެހޭ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، އެކަން ސާބިތުކުރުން އެއްވެސް ހެކިހެއް ފަރާތުގެ ބޭނުން ފެނިފައި މިމައްސަލާގައި ހުރިހެފައި ނުފެނެއެވެ.

<u>ދަޢުވާގައި ހުކުމަށް އެދިފައިވާ ފަރާތް:</u>

18. އިސްތިއުނާފުކުރުވިފައި މިވާ ޚަސްމުންގައި އެއްބަސްވުންތަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ އެއްބަސްވުންތަން އިބްރާހީމް ރިޕޯޓު ރިޕޯޓުގައި ކުރި މަސައްކަތްތަކުގެ އަގުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ

ލޯޑިއިން ބައެއް މަސައްކަތްތަކަށް އަދި ދިނުމަށްފަހު ބާކީހުރި މަސައްކަތަށް އަދާކުރެވިފައިނުވާތީ، ނުލިބޭ US$ 2,652,825.38 (ދެމިލިއަން ހަސަތޭކަ ފަންސާސްދެހާސް އަށްސަތޭކަ ފަންސަވީސް ޑޮލަރާއި ތިރީސް އަށެއް ސެންޓް ޑޮލަރު) ޝަރީޢަތް ދުރުވެރިކޮށް އެއްފަހަރާ ނަގައިދިނުމަށެވެ.

19. މި ދަޢުވާ ބިނާކޮށްފައިވާ އަސާސީ ކަންކަމުގެ މުޚްތަޞަރަކީ؛[3]

19.1 ރިޕީރަން ރިސޯޓުގެ ކޮންޓްރެކްޓް ހިސާބުތަކާއި، ޓީރަޒުގެ ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރުމަށް އެޑްވާންސް އިޖާރާގެ ބަދަލު ކުރުމަށް ފަހު އެ މަސައްކަތުގެ އަގަށް ދައްކަން ޖެހޭ ފައިސާގެ ލޯޑިއިން، ބައެއް މަސައްކަތްތަކަށް އަދި ދިނުމަށްފަހު ބާކީ ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް އަދި ލިބިފައިނުވުން.

19.2 ރިޕީރަން ރިސޯޓުން ކުރުމަށް މަސައްކަތްތަކަށް ދޫކުރި ފައިސާ ހުރުމަށް އެޑްވާންސް އިޖާރާގެ ފޯމު ނަންބަރު 001/2016 އިންވޮއިސް ލިބުނު މަސައްކަތްތަކުގެ ފުރިހަމަ ތަފްސީލު ހުށަހަޅާ ރިޕީރަން ރިސޯޓުގެ ފަރާތުން ގެނައި އަދި އެ މައްސަލާގެ ފުރިހަމަ ތަފްސީލު ވަނީ މަސައްކަތް ދައްކަމުން ފައިސާ ދައްކަމުން ހަމަ ބަހައްޓައިދީފައި ތާވަލެއް ލިބިފައި ނުވުން.

19.3 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ފައިސާއާ ހިސާބުން ދަރިކޮށް އެހިސާބަށް ބިލުކޮށް، ނުލިބި ހުރި ފައިސާގެ ކަންތައް ވާހަކަ ދައްކައިގެން ބައްލަވާ ފައިސާގެ ކަންތައް ހަމަޖެއްސައި ދޫކުރަން ބޭނުން ރިޕީރަން ރިސޯޓުން ދިފާޢު ތަޢުން ކުރުގެ މައްސަލަ ބަލައިގެން ފައިސާ ދައްކަން ނިގުޅުން އެ ފަރާތުން އެ ކުރުގައި އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ދިފާއިންވާތީ އަދުން އެ ފައިސާ ހުށަހަޅާ ދަޢުވާ ކުރުން ކަމަށް ދަރަނި ހުރަހެއް ދަޢުވާ ފުރުގައި ބާރުނުކޮށްފައިވެއެވެ.

20. މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ފައިސާއާއިން ބައްލަވާ މައްސަލައިގެ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އިޖާރާގެ ރިޕީރަން ރިސޯޓުގައި ކޮންފިއުވާ މަސައްކަތުގެ އަދާގެ ލޯޑިއިން ނުލިބިވާ US$ 393,051.38 (ތިންލައްކަ ނުވަދިހަ ތިންހާސް ފަންސާސް އެކެއް ޑޮލަރާއި ތިރީސް އަށެއް ސެންޓް) ހުށަހަޅާ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އިޖާރާގެ ފަރާތުން 12 ޖޫން 2007 ގައި ހުށަހެޅި މައްސަލައެކެވެ. އެ "މައްސަލާގައި

3 ދަށުކޯޓުގެ ދަޢުވާ ފޯމުގެ 8 ވަނަ ނަންބަރު.

ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލު" ގައި[4] ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަކަކަތަކަން ބަލާއިރު، މި ފައިސާ ހޯދުމުގެ މުއްސަނދަކީ ކުރިން މަދަނީ ކޯޓަށް އަބްދުލްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމަށްފަހު 06 ޖޫން 2007 ގައި މުއްސަނދު އަނބުރާ ގެންދިއުމަށްފަހު ހުށަހާ މުއްސަނދައްތަކަން އެދިގެން ހޯދެވެ.

21. މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ދަޢުވާއާ ނިސްބަތްވެފައިވާ އެ މުއްސަނދަކީ ހުށަހެޅުނު އުރިފައިވާ ފައިސާގެ މުއްސަނދު ޝަރީޢަތުން ބޭނުގައި ވަކިބަޔަކަން އެއްބަސްވެ ނިމިފައިވާކަމަށް އަބްދުލްރަޙްމާނާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބުނެ، މުއްސަނދު އިތުރަށް ހުށަހަޅަން ގެންދަން ބޭނުންނުވާކަމަށް 14 ނޮވެންބަރު 2007 ދުވަހުގެ މަދަނީ ކޯޓަށް ސިޓީފޮނުވާފައިވާތީ އެ މުއްސަނދު އިތުރަށް ހުށަހަޅަން ގެންގޮސް ތަޅާ ނިންމަކަން ކަނޑައަޅައެވެ.

22. މިމުއްސަނދު ދަށުކޯޓުގައި ހިނގައިދިޔަ ހުރަސްތަކުގައިވާ "ޖެނެރަލް ސެޓްލްމަންޓް އެގްރިމަންޓް" މިނަމުގައި އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމާއެކު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ރިޕޯޓަން ރިސާލާގެ ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި އެއްބަސްވުމަކީ އެ ކުންފުނީގެ ދަރާނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މުއްސަނދާއި އަނބުރާ ނެގުމާއި ގުޅޭގޮތުން ވެފައިވާ ސެޓްލްމަންޓް އެގްރިމަންޓްއެވެ. ސެޓްލްމަންޓްގެ ގޮތުގައި US$ 250,000 (ދެލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ޔޫއެސް ޑޮލަރު) އަށް އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމް އެއްބަސްވެފައިވާނު މި އެއްބަސްވުން ވެފައިވާ 13 ނޮވެންބަރު 2007 ގައެވެ. މިއެއްބަސްވުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ވަކީލުންވެސް އިންޒާރުކޮށްފައިނުވެއެވެ. މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ދަޢުވާއާ ގެންގޮސްފައިވާ އެ އެއްބަސްވުމާއި ދެފުށްކަމަށް ބަލައިފާއިރު އެ ސެޓްލްމަންޓްގެ ގޮތުގައި US$ 250,000 (ދެލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ޔޫއެސް ޑޮލަރު) ދިނުން ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ވަކީލުން ހައިކޯޓުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެ ސެޓްލްމަންޓް އެގްރިމަންޓަށް ބަލާއިރު، އެ US$ 250,000 (ދެލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ޔޫއެސް ޑޮލަރު) އަކީ ކޮންފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ބަދަލު ނުވަތަ ހުރި ފުދިގަތަ އަދި ފަދަގެ

[4]. މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ދަޢުވާއާގައި ހުށަހެޅުން މުއްސަނދައިގެ ދައުވާ ހުށަހެޅި ފޯމުގެ 2 ވަނަ ނަންބަރު.

ޕޭމެންޓް (balance and full final payments) ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[5] އަދި އެގްރީމަންޓް ރިސޯޓުގައި ކޮންޓްރެކްޓުގައިވާ މަސައްކަތްތަކަށް މި ފައިސާ ފުރިހަމައި އިތުރު ފައިސާއެއް ރިލީޒްކުރަން ރިސޯޓުގެ ފަރާތުން ދޫކުރުން ނުޖެހޭނެކަމަށްވެސް އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ.[6] އަދި އެޑްވާންސްކުރަނީ ޕްރޮގްރެސްކޮށްފައިވެސް އެގްރީމެންޓްގެ ފަރާތުން ބާކީވެގެން ކަމަށްވާއިރު، އެ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅިގެން ރިޕީޓަރ ރިސޯޓާ ދެކޮޅަށް އިތުރަށް ދައުވާ ނުކުރެވޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[7]

23. ނަމަވެސް އިސްތިއުނާފުކުރެއްވީ މިވާ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ދައުވާ ބިނާކުރެއްވީ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި "ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ޤަޟިއްޔާ ހިނގަމުން ދަނިކޮށް އެރިސޯޓު ބީލަމުން، ނުލިބި ހުރި ފައިސާގެ ކަންތައް ފޯރަކާ ދައްކައިގެން ހަމަޖެއްސުމަށް ދޫކުރަން ވެސް ރިޕީޓަރ ރިސޯޓުން ދީފައިވާ ޑިޕޮޒިޓްގެ މައްސަލަ ބަލާ ނިމޭނެ އަށް ނިމުނު، އެ ފަރާތުން އެކަމުގައި އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅާ ފައިސާ ޤަޟިއްޔާ ކުރިޔަށް ދާނަމަ" ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވި އިސްތިއުނާފާއި ގުޅިގެން، މިހާރު އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 962/MC/2007 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމުކުރެއްވި އެއްޗެހި (ތިންލައްކަ ނުވަދިހަ ތިންހާސް ފަންސާސް އެއް ޑޮލަރާއި ތިރީސްއަށް ސެންޓް) US$ 393,051.38 އެއްގޮތް (ދުއިސައްތަ ފަންސާސް ހާސް ޑޮލަރު) US$ 250,000 ޖުމްލަ (ދިހަ ދޮޅެއް ހާސް ޑޮލަރު) ދީފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވާ (އެއްލައްކަ ސާޅީސް ތިންހާސް ޑޮލަރު) US$ 143,000 ގެ އިތުރުން އެއްގަމަށް ބަލައިގަނެ ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ފައިސާ ބަލާނެކަމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ "ސެޓްލްމަންޓް އެގްރީމަންޓް"ގެ ދަށުން ފައިސާ ދިނީ، ބަލާނެކަމަށް ޖެހިގެން އެއްބަސްވެ، މަސައްކަތް ނިމުމަކަށް ފަށާތީ މިދައުވާ ކުރި ސަބަބުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތްތަކަށް ހައިކޯޓުގައި ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވެއެވެ.

24. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތްތަކުން ހުށަހަޅާ މި ދައުވާކުރާ ފައިސާއަކީ "ސެޓްލްމަންޓް އެގްރީމަންޓް" ގެ ދަށުން ކުރި މަސައްކަތެއްގެ ފައިސާއެއް ނޫނެވެ. ނަމަވެސް، މި ދައުވާއަކީ އެ "ސެޓްލްމަންޓް

---

5. ސެޓްލްމަންޓް އެގްރީމަންޓްގެ 1 ގެ (a).
6. ސެޓްލްމަންޓް އެގްރީމަންޓްގެ 1 ގެ (b).
7. ސެޓްލްމަންޓް އެގްރީމަންޓްގެ 1 ގެ (c).

ސެޓްލްމެންޓް އެގްރީމެންޓް" ގެ ކުރިން (2004 ވަނަ އަހަރު އަދި 2005 ވަނަ އަހަރުގައި) ކޮންޓްރެކްޓުގައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް ކުރާ ދަޢުވާއެކެވެ. އެކަން އަބްދުލްރަޙްމާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ޢަބްދުﷲ ރަޝީދު 23 ޖުލައި 2016 ތާރީޚުގައި ރިޕީޓަން ރިސެޕްޝަން ޓްރާންސްފާ އީމެއިލްކޮށްފައިވާ ސާފުކޮށް އެނގެއެވެ.

ދަޢުވާކޮށްފައިވާ މުއްދަތާއި ގުޅޭ:

25. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތްތަކުން ބުނެފައިވަނީ، ދަޢުވާ ގައިވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް ދިގު މުއްދަތެއް ފާއިތުވުމަށްފަހު، އެ ޙައްޤު ހޯދުމަށް އޮތް ހުރަހެއްގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުގެ މިކަމާ ޤާނޫނުގައި ޝަރީޢަތުން ފުރުޞަތު ދޫކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، އެފަރާތުން ފުރުޞަތު ދޫކޮށްފައިވާ، މަދަނީ ބަދަލުތަކެއް ހޯދުމުގައި ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާ ނުކުރުމަކީ އެ ޙައްޤު ގެއްލިގެންދާނެކަމަށް އެއްވެސް ގާނޫނެއް ނުވާތީ ޝަރުޢީ އުސޫލެއް ޙައްޤުގައި ފާއިތުވެގެން ނޯޓިސް އަދި މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި މަޢުލޫމާތުގެ ކޮޕީތަކުން ހާލަތުގައި ތިލްމާރު އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ އާންމު އުސޫލަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށެވެ.

26. ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، މަސައްކަތަކާއި ގުޅިގެން އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި، އެމަސައްކަތުގެ އަގު ނުލިބި އުޅޭ ހުށަހެޅުމަށް މަސައްކަތްކުރި ފަރާތަށް އިންޒާރެއް ނުލާ ބިލު ހުށަހެޅުމަށް މަސައްކަތްކުރި ކަމަށްބުނާ ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ޖިންސާގައި ވަކާލާތުކުރައްވައި، މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ނަންބަރު 2016/001 އިސްތިއުނާފު އަށް ބަލާއިރު، އެއިންވޮއިސް އަދި މަސައްކަތްކުރި ކަމަށްބުނާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 12 (ބާރަ) އަހަރު ފަހުން ދީފައި ބައްދަލުކޮށްފައިވާ އިންވޮއިސް އެއްކަން އެނގެން އޮންނާނީ، މި މައްސަލައިގެ ޖަވާބުގައި، މަސައްކަތްކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚަށް ޒަމާނަން ބަލައި ޢަދުލުއިންސާފުގެ މަސްލަހަތު ބޭރުވެ ގޮތުން ގާނޫނު ނަންބަރު 96/10 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަކީ ބުނުމުން ކޮންމެ ފުރަތަމަ ކޮންޓްރެކްޓަކުން އެ ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ހިސާބުތައް އެކުލެވޭ ލިޔުންތައް، އެ ހިސާބުތައް ބައްދަލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 03 (ތިނެއް) އަހަރު

ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަލަހައްޓަންވާނެކަމަށް ބާރުންނާރުފަދައި އުޞޫލުތަކާ މުއްސަވަދަށް ތަޢުލީމާތުން، ދަށުވާކަށް

ފަރާތުގެ ހައްޤުއް އުޞޫލަކަ ބަހުގެ ހުކުމަށް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކުރެ 12 (ބާރަ) އަހަރަށްވުރެ ގިނަ

ދުވަސް ފާއިތުވެފައިވާ ކަމަށްބަލައި މި ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު އިތުރުވެރިންނާން އިޖުރާއަތުގެ ދިމަގެން ނުވާކަމަށް

ދެކޭކަމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

27. އިސްތިއުނާފު މިކޮޅާ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުއްވިއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން

ބަލާފައިވާ އުކޮޅުގެ ނަންބަރު [2021]SC 111 ޢާރިފު މުޙުސިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އަލީން

ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާ ޙުކުމްގައި، ދަށުން ކުރިއަށް

ގެންދިއުމަށް ހުށަހެޅުނު ކުރިމަތިވެފައިވާ ނުވަތަ ޙުކުމަކާއި ގުޅޭ މައްސަލަތަކުގެ މައްޗަށް ގޮތެއް

ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

28. އެގޮތުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފުގެ ޤަޟިއްޔާގައި[8] ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ކުށުގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ

64 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގެ ދަށުން ކުށްކުރީގެ މާލީ ހިސާބުތަކާއި ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ

ޒިންމާ ކުށްކުރަނިއްގެ މައްޗަށް އޮންނަނީ 3 (ތިނެއް) އަހަރުގެ މުއްދަތަށް ނުވަތަ އުނދުނުވެސް މުއްދަތުކަން

ކަމުގައިވުމަށް، އެ މުއްދަތު ފަހަނައަޅާ ދިޔުމުން ކުށުގެ ޝަކުވާ ބައިވަރުވުމާއި ހުށަހެޅުމުގެ ދަށުން އެ

ކުށެއްގެ ފަހުތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާތަކާއި އިތުރަށްޖެއްސުމަކާ އެ ކުށެއް ބަލައިފެންނާ ކަމުގައި

ބަލަންޖެހޭ ސަބަބެއް ކަމުގައި ނުދެކޭކަމަށް އެ ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

29. ވީމާއެކު، އިސްތިއުނާފު މިކޮޅާ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ވާސިލުވުމުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 96/10

(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުށުގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ތަޠުބީޤުކޮށް ވަނީ ރަނގަޅަށްކަމަށް

ނިގުނެވެ.

8 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަލާފައިވާ އުކޮޅުގެ ނަންބަރު [2021]SC 111 ޢާރިފު މުޙުސިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އަލީން ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤަޟިއްޔާގެ 59 ވަނަ ޕެރެގްރާފު.

30. އެހެންނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މި މައްސަލާގައި ދައުވާގައި އެދިފައިވާ ފައިސާ ނަގައިދިނުން ތަކެއް ނެތްކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ހަމައެކަނި ދައުވާ ކުރުމުގެ މުއްދަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކަމަށްވާތީ، އެ ނުކުތާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލެއް އަންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

މައްސަލާ ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް:

31. ދައުވާކުރި މުއްދަތާ ބެހޭގޮތުން ސިވިލް ކޯޓުން ފާހަގަކުރި ކުރިން ތަސްދީޤުކުރެވުނުކަން، ފާހަގަކުރެވިދިޔަ ކަންކަމުން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމް ބިނާކޮށްފައިވަނީ ހަމަ އެކަނި އެސަބަބުގެ މައްޗަށް ކަމަށްވާތީ، އެކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ސިވިލް ކޯޓުގެ މުޅި ނިންމުން ބާޠިލުކުރުމަކަށް ނުފެނެއެވެ.

32. ޢަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމް ރިޔާޒަށް ރިސޯޓުގައި މަސައްކަތް ކުރުމަށް ސިޓީ ރިޔާޒަށް ރިސޯޓުގެ ފަރާތުން އެ މަސައްކަތަށް ޢަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމް ޙަވާލުކުރެވުނުކަން ސާބިތުކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމުމީ ތަސްދީޤުކުރެވުނުކަން ބަޔާންކޮށްދީފައި ނުވާތީއެވެ. އަދި އެފަދައިން ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅިގޮތުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންކަން އެނގެއެވެ.

33. ބަޔާންކުރެވިދިޔަ، "ޑިސްޕިއުޓް ސެޓްލްމަންޓް އެގްރީމަންޓް" އަކާއި، އަދި އެކަމުގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، އެ އެގްރީމަންޓް ހެދުމާ ހަމައަށް ރިޔާޒަށް ޢަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމް ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަކަށް ފައިސާ ދޫކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އަދި އެހާތަނަށް ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަކަށް އިތުރު ފައިސާ ހޯދުމަށް ދައުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު ނެތްކަމާއި، އެ ޙައްޤު ދޫކޮށްލާފައިވާކަން އެނގެއެވެ.

34. އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތަކަށް އެފަދައިން ހުކުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2340/Cv-C/2016 ގެ ޝަރީޢަތުގައި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ޙައްޤު ހޯދުމަށް ދަޢުވާ ނުކޮށް 12 އަހަރަށްވުރެ ގިނަދުވަސް ފާއިތުވެފައިވުމުން ދަޢުވާ ކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެން ނުވާކަމަށް އެ ހުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ބައި ބާޠިލުކޮށް، އެ ހުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެހެންކަންކަމާއެކު، މިހާރު އަބްދުލްބަނާން އިބްތިދާއީގެ ފަރާތުން މި ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންނުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުމަށް ބާޠިލުކޮށް، މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް